

شناسایی و تعیین شیوه‌ها و روشهای عملیات روانی رژیم صهیونیستی علیه حزب الله در جنگ 33 روزه

Identification and determination of Israel psychological operations techniques and tactics against Hezbollah during 33 days war

احمد ایزدی طامه*، حسن خلفی**

Abstract

Introduction: The purpose of this research is to identify Israel psychological operation techniques and tactics against Hezbollah in 33 days war.

Method: The method used in this research is descriptive and functional. In this research, a questionnaire containing 51 questions is designed. In this questionnaire, Israel psychological operation techniques and tactics against Hezbollah are studied with regard to their levels and their extent of use. This questionnaire was provided to 50 elites familiar with the subject of this research. The cronbach alfa method is used to determine reliability of questions. The Lashe formula is used for validity measurement. Also, data of questionnaire is analyzed using spss software.

Results: the results of statistical analyses show that 10 techniques and tactics are in the strategic level, 24 are in the operational level, and 17 are in the tactical level.

Discussion: Israel used 51 techniques and tactics of psychological operations against Hezbollah during the 33 days war. Some of these techniques and tactics were very important for Israel.

Key words: Psychological operation, 33 days war, Israel, Hezbollah.

چکیده

مقدمه: پژوهش حاضر به منظور شناسایی و تعیین مهمترین شیوه‌ها و روشهای عملیات روانی رژیم صهیونیستی علیه حزب الله در جنگ 33 روزه انجام گرفته است.

روش: پژوهش حاضر از نظر روش، یک تحقیق توصیفی-پیمایشی و از نظر هدف یک پژوهش کاربردی است. در این پژوهش یک پرسشنامه که شامل 51 سوال بوده و شیوه‌ها و روشهای عملیات روانی رژیم صهیونیستی علیه حزب الله را از لحاظ میزان استفاده و سطح آن می‌سنجد، طراحی و به 50 نفر از نخبگان آشنا با موضوع تحقیق ارائه شد. برای تعیین پایایی سوالات از روش آلفای کرونباخ و برای سنجش روایی آن از فرمول لاشه استفاده شد و به وسیله ی نرم افزار spss اطلاعات پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج: نتایج ناشی از تجزیه و تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد، 10 مورد از شیوه‌ها و روش‌ها در سطح راهبردی، 24 مورد در سطح عملیاتی و 17 مورد در سطح تاکتیکی قرار دارند.

بحث: رژیم صهیونیستی 51 مورد از مهمترین شیوه‌ها و روشهای عملیات روانی را در جنگ 33 روزه در سطوح مختلف به کار برد. بعضی از این شیوه‌ها و روش‌ها از اهمیت زیادی برای این رژیم برخوردار بودند.

کلیدواژه‌ها: عملیات روانی، جنگ 33 روزه، رژیم صهیونیستی، حزب الله.

مقدمه

همراه با پیشرفت جوامع بشری در حوزه‌های مختلف صنعتی، اقتصادی، اجتماعی و توسعه نقش یکایک انسان‌ها در هر کدام از این حوزه‌ها، توجه به کنترل و هدایت هیجانات، احساسات، تفکرات و رفتار انسان‌ها اهمیت ویژه‌ای یافت. یکی از شیوه‌های مهم در این مورد توجه به شناخت روح و روان انسان‌ها بود. گرچه انسان‌ها از دیرباز به مبحث روانشناسی به طور عمومی پرداخته بودند، لکن بعد از این دوره، به طور تخصصی و در راستای نیاز روز افزون جوامع، علم روانشناسی به صورت شگفت‌انگیزی توسعه یافت.

جنگ روانی^۱ از روزگاران قدیم بوده و گزارش‌های متعددی مبنی بر استفاده از آن در منازعات مختلف بشری در طول اعصار و قرون گذشته به دست ما رسیده است، پل لاین بارگر^۲ (ترجمه حسینی، ۱۳۷۷)، سابقه استفاده از جنگ روانی را به جنگ گیدئون^۳ با مادها نسبت می‌دهد. در این جنگ گیدئون بر خلاف رسوم نظامی زمان خود که هر دسته صد نفره یک مشعل داشتند، به هر یک از سپاهیان مشعلی داد و این توهم را در ذهن دشمن ایجاد کرد که تعداد افرادش، صد برابر میزان واقعی است و توانست بدون هیچ درگیری به پیروزی دست یابد. در تاریخ اسلام نیز نمونه‌های زیادی در این زمینه وجود دارد. روشن کردن آتش‌های متعدد توسط سپاهیان اسلام در شب فتح مکه و ایجاد رعب و وحشت در میان کفار نقش بسیار مهمی در شکستن روحیه مقاومت آن‌ها داشته است. همچنین حيله قرآن بر سر نیزه کردن عمروعاص و جلوگیری از پیروزی قطعی سپاهیان حضرت علی (ع) با این وسیله، نمونه‌های برجسته‌ای (البته با ارزش‌های متفاوت) از جنگ‌های روانی است که به اقتضای فرصت و بر اساس ذوق و نبوغ طراحان آن به اجرا درآمده‌اند (حسینی، ۱۳۷۷).

در دوره‌های بعدی هم از جنگ روانی در منازعات مختلف استفاده می‌شد لکن به این حوزه تا قبل از

پیشرفت جوامع بشری در حوزه علم تجربی و صنعتی، توجه چندانی نمی‌شد. پیشرفت در صنعت و در واقع انقلاب صنعتی از این لحاظ در پیشرفت این حوزه نقش زیادی داشته که ابزارهای جدید برقراری ارتباط با مخاطبان مختلف را مانند رادیو، تلویزیون و ... در اختیار استفاده کنندگان قرار می‌داد و روانشناسی هم به عنوان یک علم جدید چگونگی ارتباط با مخاطبان در گروه‌ها و طیف‌های مختلف و کیفیت پیام‌ها و میزان تأثیرگذاری هر چه بیشتر این پیام‌ها را متأثر ساخته بود. به نظر داقرتی^۴ «جنگ روانی اصطلاحی است که در جنگ جهانی دوم، برای مشخص کردن فعالیتی که به درازای تاریخ مناقشه، سابقه دارد در امریکا رواج یافت. وی همچنین می‌افزاید که در جنگ جهانی دوم، این اصطلاح به طور گسترده‌ای برای توصیف سازمان و فعالیت افرادی به کار برده شد که در خدمت ارتش بودند و یا از آن پشتیبانی می‌کردند. در جنگ جهانی دوم، پشتیبانی جنگ روانی از نیروهای مسلح آمریکا و متفقین، هر چند چشمگیر، ولی اغلب نتیجه اقدامات پراکنده و روزمره بود. قبل از جنگ، نه آمریکائی‌ها و نه انگلیسی‌ها، هیچ یک برنامه‌ای برای استفاده از تبلیغات، فراهم نکرده بودند حسینی، ۱۳۷۷).

قابل ذکر است که بعد از گذشت مدتی از این پیشرفت و تجربه استفاده از این فن در جنگ جهانی اول و دوم، واژه عملیات روانی^۵ جایگزین واژه جنگ روانی گشت و به نظر می‌رسد جایگزینی این واژه به دلیل داشتن بار مثبت روانی و دارا بودن سطح گسترده تر از واژه ی جنگ روانی بوده باشد.

به نظر داقرتی (ترجمه حسینی، ۱۳۷۷)، بعد از جنگ جهانی دوم آمریکا با تاسیس دفتر ریاست جنگ روانی، و مرکز و مدرسه آن، علاقه نسبت به این پدیده در میان نیروهای مسلح خود را گسترش داد و همراه با افزایش علاقه، مفاهیم، تعاریف و دکترین جدیدی نیز ظاهر شد. اصطلاح جنگ روانی، جای خود را به واژه جدید عملیات روانی و اقدامات روانی^۶ داد. عملیات

4- Daugherty.

5- Psychological operation.

6- Psychological Activities.

1- Psychological warfare.

2- paulline Barger.

3- Gideon.

چیزهای ساده ایی مانند اعتقادات، علائق، نقاط قوت، نقاط ضعف و توانایی‌های دشمن مورد هدف شما است. تعریف مورد نظر ما از عملیات روانی در این تحقیق، عبارت از شیوه‌ها و روش‌های روانی، سیاسی، اطلاعاتی رژیم صهیونیستی برای تحت تأثیر قرار دادن افکار عمومی کشورهای خودی، بی طرف و مخالف رژیم صهیونیستی، افکار عمومی جامعه ی اسرائیل، افکار عمومی مردم لبنان، اذهان، دیدگاه‌ها و نگرش‌های نیروهای حزب الله جهت تغییر رفتار در راستای منافع رژیم صهیونیستی است.

محققین و صاحب‌نظران حوزه ی عملیات روانی، آن را به انواع مختلف تقسیم می‌کنند. در یک تقسیم بندی کلی از عملیات روانی، آن را به راهبردی، عملیاتی، تاکتیکی، تحکیمی و عملیات روانی در بحران بیان کرده اند (الیاسی، ۱۳۸۸). از لحاظ سطوح زمانی و مکانی، جنگ روانی را به جنگ روانی راهبردی و تاکتیکی تقسیم می‌کنند (نصر، ترجمه حقیقت کاشانی، ۱۳۸۷). هامیلتون و سالیوان^۳ نیز عملیات روانی را به چهار دسته عملیات روانی راهبردی، عملیاتی، تاکتیکی و تحکیمی تقسیم می‌کنند (ترجمه مقدم فر، ۱۳۹۰).

قدرت‌های مختلف جهانی و منطقه ای از عملیات روانی به طور گسترده ای در حوزه‌ها و سطوح مختلف بهره برده‌اند. به طور نمونه عملیات روانی بخش ویژه ای از فعالیت‌های دیپلماتیکی، اطلاعاتی، نظامی و اقتصادی آمریکا را تشکیل می‌دهد که مأموریت آن تأثیرگذاری بر رفتار مخاطبان خارجی برای حمایت از منافع ملی آمریکاست (قرار گاه ارتش آمریکا در واشنگتن دی سی، ۲۰۰۵). رژیم صهیونیستی نیز به عنوان یک رژیم خیلی نزدیک به آمریکا از این قاعده مستثنی نبود و اهمیت ویژه ای را برای این موضوع قائل بود و در این راستا در وهله اول و همواره درصدد مشروعیت بخشی به وجود خود بوده و با تکیه بر آمریکا و با حمایت آن کشور، از سال‌ها پیش در صدد القاء شکست ناپذیری در ذهن مردم منطقه بوده است. به باور الیاسی (۱۳۸۲)، یکی از هسته‌ها و توان

روانی به عنوان فعالیتی تعریف شد که عبارت بود از: اقدامات سیاسی، نظامی، اقتصادی و ایدئولوژیک که برای ایجاد احساسات، نگرش‌ها یا رفتار مطلوب در گروه‌های دوست، دشمن، بی طرف و مخالف، به منظور تأمین مقاصد ملی، طراحی و اجرا می‌شد.

محققین مختلف تعریف‌های متعددی از عملیات روانی ارائه داده اند، نصر (ترجمه حقیقت کاشانی، ۱۳۸۷) اعتقاد دارد که «جنگ روانی استفاده برنامه ریزی شده از تبلیغات و فعالیت‌های ارتباطی توسط یک دولت یا مجموعه‌ای از دولت‌هاست که به منظور تأثیرگذاری بر نظرها، احساسات، موضع‌گیری‌ها و رفتار گروه‌های دوست، دشمن یا بی طرف صورت می‌گیرد، به گونه ای که به تحقق سیاست‌های دولت یا دولت‌های مزبور و اهداف آن‌ها کمک کند».

الیاسی (۱۳۸۸)، ضمن بررسی و بیان تعاریفی از محققان و صاحب‌نظران این حوزه، عملیات روانی را در مفهوم عام، «شیوه‌ها، روش‌ها و فنون روانی، سیاسی و اطلاعاتی و ... می‌داند که نهادها، گروه‌ها و دولت‌ها با بهره‌گیری نظام مند و برنامه‌ریزی شده از آن‌ها می‌کوشند تا در سطوح مختلف محلی، ملی و یا بین‌المللی بر روحیه و انگیزه‌ها، نگرش‌ها و هیجانات گروه‌های آماج، اعم از دشمن، بی طرف یا دوست، تأثیر بگذارند و آن‌ها را به انجام، یا عدم انجام واکنش‌های معین ترغیب کنند».

هامیلتون و سالیوان^۱ (ترجمه مقدم فر، ۱۳۹۰) نیز عملیات روانی را اقداماتی می‌دانند که «در زمان صلح، درگیری و جنگ کاربرد دارد و به عنوان یک عامل افزایش دهنده توان عمل می‌کند که شامل تکنیک‌ها و روندهایی هستند که برنامه ریزان و فرماندهان برای موفقیت مأموریتشان و تغییر رفتار مخاطب به کار می‌گیرند».

ادرز^۲، (۱۹۹۲) اعتقاد دارد، میدان جنگ عملیات روانی، جنگ در ذهن است و سلاح ابتدایی و ساده ی آن، دیدن و شنیدن است. عملیات روانی دانستن

1- Hamilton and Sullivan.

2- Ed. Rouse.

3- Hamilton and Sullivan.

بازدارندگی خود، مجبور کردن لبنان برای پایان دادن به وضعیت حزب‌الله به عنوان دولتی در داخل دولت لبنان، درهم شکستن حزب‌الله و یا ضربه زدن به آن و بازگرداندن دو سرباز اسرائیلی ربوده شده توسط حزب‌الله را نام برد» (حسیب، ۱۳۸۹: ص ۲۳ و ۲۴).

در جنگ سی و سه روزه و زمینه سازی برای ایجاد آن نیز با هدف ایجاد زمینه مناسب جهانی و منطقه‌ای، تضعیف روحیه و فروپاشی روانی نیروهای حزب‌الله و ... در سطوح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی از شیوه‌های مختلف عملیات روانی استفاده نمود. فریدمن^۳ (۲۰۰۶)، اعتقاد دارد ارتش رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه در حد وسیعی از عملیات روانی بهره برد. لین^۴ (۲۰۰۶)، نیز در این باره می‌نویسد، یورش‌ها و حملات ارتش رژیم صهیونیستی، همراه با فعالیت مستمر زرادخانه‌ی عملیات روانی آن ارتش، آن چنان گسترده بود که حداقل در تئوری قادر بود هر گروه شبه نظامی را دچار فروپاشی و استیصال کند و نیروهای آن را از هر نوع مقاومتی باز دارد. اما واقعیت جنگ لبنان خلاف این را آشکار ساخت.

این پژوهش به دنبال شناسایی و تعیین مهم‌ترین شیوه‌ها و روش‌های عملیات روانی رژیم صهیونیستی علیه حزب‌الله در جنگ ۳۳ روزه بوده و سؤال اصلی آن عبارت است از:

رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه علیه حزب الله از چه شیوه‌ها و روش‌های عملیات روانی استفاده کرد؟ که شامل سه سؤال فرعی زیر می‌باشد:

۱- رژیم صهیونیستی در سطح عملیات روانی راهبردی در جنگ ۳۳ روزه علیه حزب‌الله از چه شیوه‌ها و روش‌هایی استفاده کرد؟

۲- رژیم صهیونیستی در سطح عملیات روانی صحنه (عملیاتی) در جنگ ۳۳ روزه علیه حزب‌الله از چه شیوه‌ها و روش‌هایی استفاده کرد؟

۳- رژیم صهیونیستی در سطح عملیات روانی تاکتیکی در جنگ ۳۳ روزه علیه حزب‌الله از چه شیوه‌ها و روش‌هایی استفاده کرد؟

دفاعی و امنیتی اسرائیل را توان ویژه عملیات روانی تشکیل می‌دهد. مک‌گرن^۱ (۱۹۹۴)، مهمترین اهداف عملیات روانی رژیم صهیونیستی را کاهش و تقلیل روحیه و کارایی رزمی مخالفان، ایجاد اختلاف و تنش بین دشمنان و جلوگیری از اتحاد کشورهای عربی و اسلامی علیه خود، ترغیب سربازان کشورهای دشمن به فرار از جبهه و دست کشیدن از نبرد، فریب دشمن و نیروهای او با بهره‌گیری از فنون فریب استراتژیکی یا تاکتیکی، جلب حمایت و پشتیبانی هم‌پیمانان خود، افزایش روحیه و کارایی نیروهای خود و منزوی ساختن دشمنان خود بیان می‌کند.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و تحت تأثیر حمایت‌های آن، یک تفکر انقلابی در بین مردم شیعه‌ی لبنان به وجود آمد که منجر به شکل‌گیری حزب‌الله در این کشور شد. حزب الله که با هدف مقابله و مبارزه با اشغالگری لبنان (رژیم صهیونیستی، آمریکا و فرانسه) شکل گرفت، از همان بدو پدیدار شدنش، همواره مورد آماج عملیات روانی غرب به ویژه رژیم صهیونیستی به عنوان حافظ اصلی منافع غرب در منطقه قرار گرفت. این رژیم با وقوف به اهمیت یافتن روز به روز افکار عمومی و عملیات روانی در عصر حاضر و با احساس خطر جدی از قدرت یافتن حزب الله، اقدام به عملیات روانی در حوزه‌های مختلف و در سطوح جهانی، منطقه‌ای و داخلی علیه آن نمود.

رژیم صهیونیستی که از تبدیل شدن حزب الله به عنوان یک تهدید جدی علیه امنیت و موجودیت خود به شدت بیمناک بود، اقدام به عملیات روانی وسیعی علیه آن در سطوح مختلف نمود. این رژیم همزمان با عملیات روانی، اقدام به طراحی و برنامه‌ریزی یک حمله‌ی همه‌جانبه‌ی نظامی علیه حزب الله در سال ۲۰۰۳ کرد که به جنگ سی و سه روزه معروف شد.

رژیم صهیونیستی از جنگ ۳۳ روزه اهداف متعددی را دنبال می‌کرد. «از مهم‌ترین اهداف این رژیم در وارد شدن به این جنگ، می‌توان به درهم شکستن فرماندهی غربی ایران، بازگرداندن اعتبار

2- Mental Collapse.

3- Herb Friedman.

4- Lin.

1- Mc green.

روش

برای تعیین پایایی^۳ پرسش‌نامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. خلاصه‌ی نتایج پایایی در جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱- پایایی (قابلیت اعتماد) متغیرهای تحقیق

نام متغیر	تعداد سؤال	مقدار آلفا
سطح راهبردی	۱۰	۰/۸۰۷
سطح عملیاتی	۲۴	۰/۹۱۲
سطح تاکتیکی	۱۷	۰/۹۱۵

ملاحظه می‌شود مقادیر آلفای کرونباخ^۴ تمامی مقیاس‌های تحقیق بالاتر از ۰/۸۰ می‌باشند لذا مقیاس‌ها از قابلیت اعتماد لازم برخوردار هستند؛ و نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که پرسش‌نامه تحقیق در اکثر موارد از پایایی خیلی خوبی برخوردار می‌باشد.

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش به دو طریق صورت گرفته است. برای تدوین ادبیات موضوع و مباحث نظری تحقیق، جمع‌آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و بررسی اسنادی اقدام گردید و برای جمع‌آوری اطلاعات در مورد رسیدن به پاسخ پرسش‌های تحقیق از پرسشنامه استفاده شد. اطلاعات پرسشنامه‌های تحقیق پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS استخراج و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج

الف) سطح راهبردی

بعد از تجزیه و تحلیل داده‌ها، گویه‌های موجود در پرسشنامه در سه سطح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی قرار گرفتند و نخبگان ده مورد از شیوه‌ها و روشها را در سطح راهبردی ارزیابی کردند. همانطور که در جدول زیر پیداست همه ده شیوه و روش سطح راهبردی نمره بالایی را کسب نموده اند.

پژوهش حاضر از نظر روش، یک تحقیق توصیفی - پیمایشی و از نظر هدف یک پژوهش کاربردی^۱ است. جامعه آماری این تحقیق را کارشناسان و نخبگان مرتبط با موضوع جنگ روانی و اسرائیل تشکیل می‌دهد و از روش نمونه‌گیری هدفمند در حد کفایت یا اشباع استفاده شد. طبق این روش تمام کسانی که در زمینه موضوع تسلط داشته و توان دسترسی به آنها وجود داشت برای پاسخگویی به سوالات تخصصی پرسشنامه انتخاب شدند. جامعه آماری در این تحقیق ۵۰ نفر از کارشناسان ایرانی مرتبط با حزب‌الله و اساتید دانشگاه هستند که مسلط به موضوع می‌باشند.

برای گردآوری اطلاعات در قسمت ادبیات موضوع این پژوهش از کتاب‌ها، اسناد و مدارک، مجلات و فصلنامه‌های معتبر بهره‌برداری شد و در قسمت پاسخ به سوالات تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. برای تعیین روایی^۲ پرسشنامه به ترتیب مراحل زیر اقدام شد:

الف) با انجام مطالعه گسترده در رابطه با عملیات روانی و سطوح آن و همچنین بررسی سوابق عملیات روانی رژیم صهیونیستی و مصاحبه حضوری با خبرگان و کارشناسان عملیات روانی ابعاد گوناگون موضوع تحقیق شناسایی و سوالات تعیین شد.

ب) با نظر اساتید و کارشناسان، سوالات طرح شده مورد بررسی و اصلاح قرار گرفته و پرسشنامه تنظیم شد.

ج) با توزیع پرسشنامه در بین خبرگان موضوع و قرار دادن نظرات آن‌ها در فرمول لاشه، روایی نهایی پرسشنامه به دست آمد و اصلاحات لازم صورت گرفت. طبق این فرمول اگر نتیجه میانگین سوالات بالاتر از ۰/۶ باشد روایی پرسشنامه مورد قبول می‌باشد. میانگین لاشه پرسشنامه تحقیق ۰/۷۶۶ شد که عدد مناسبی برای سنجش روایی می‌باشد.

3 -Reliability.
4 -d. cronbakh.

1- Applied research.
2- Validity.

Archive of SID

جدول ۳- شاخص‌های مربوط به متغیر سطح راهبردی

شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار
میانگین	۴/۴۷	انحراف معیار	۰/۴۳۶	حداکثر	۵
میانه	۴/۶	دامنه تغییر	۲	تعداد	۴۷
نما	۴/۷	حداقل	۳		

ب) سطح عملیاتی:

پاسخگویان ۲۴ مورد از شیوه‌ها و روش‌ها را نیز در سطح عملیاتی ارزیابی کردند. شیوه‌ها و روشهای عملیات روانی عملیاتی نیز نمره خیلی خوبی را از نظر پاسخگویان کسب کرده‌اند.

میانگین مربوط به متغیر سطح راهبردی (۴/۴۷) است، که با توجه به دامنه تغییر (۲) و حداقل (۳) و حداکثر (۵) این میانگین از میانگین متوسط (۳) بالاتر است، یعنی پاسخ‌گویان این گویه‌ها را در سطح راهبردی و خیلی بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۴- شاخص‌های مربوط به متغیر سطح عملیاتی

شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار
میانگین	۴/۲۴	انحراف معیار	۰/۴۴۱	حداکثر	۵
میانه	۴/۲۹	دامنه تغییر	۱/۹۶	تعداد	۴۲
نما	۴/۱۷	حداقل	۳/۰۴		

ج) سطح تاکتیکی

پاسخ‌دهندگان، ۱۷ مورد از گویه‌های پرسشنامه را در سطح تاکتیکی ارزیابی کردند که در جدول زیر مشخص است. در این سطح هم گویه‌ها با نمره مناسبی از نظر نخبگان مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند.

میانگین مربوط به متغیر سطح عملیاتی (۴/۲۴) است که با توجه به دامنه تغییر (۱/۹۶) و حداقل (۳/۰۴) و حداکثر (۵) این میانگین از میانگین متوسط (۳) بالاتر است، یعنی پاسخ‌گویان این گویه‌ها را در سطح عملیاتی و خیلی بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۵- شاخص‌های مربوط به متغیر سطح تاکتیکی

شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار
میانگین	۴/۱۱	انحراف معیار	۰/۵۹۰	حداکثر	۵
میانه	۴/۱۲	دامنه تغییر	۲/۸۲	تعداد	۴۳
نما	۴/۰۶	حداقل	۲/۱۸		

سطح تاکتیکی و خیلی بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرده‌اند.

میانگین مربوط به متغیر سطح تاکتیکی (۴/۱۱) است، که با توجه به دامنه تغییر (۲/۸۲) و حداقل (۲/۱۸) و حداکثر (۵) این میانگین از میانگین متوسط (۳) بالاتر است، یعنی پاسخ‌گویان این گویه‌ها را در

نتیجه گیری

عملیات روانی راهبردی

نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد که نخبگان ده مورد از پنجاه و یک شیوه و روش موجود در پرسشنامه را در پاسخ به سؤال اول تحقیق که شناسایی و تعیین شیوه‌ها و روش‌های عملیات روانی راهبردی رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه علیه حزب الله بود در سطح راهبردی قلمداد کرده‌اند و از لحاظ میزان استفاده نیز این ده گزینه نمرات خیلی زیادی را از نخبگان کسب کرده‌اند. نمره میانگین کلی گزینه‌های سطح راهبردی عدد ۴/۴۷ می‌باشد که با توجه به دامنه تغییر (۲) و حداقل (۳) و حداکثر (۵) این میانگین از میانگین متوسط (۳) بالاتر است که نشان دهنده این است که پاسخگویان این ده گویه را در سطح راهبردی و خیلی بالاتر از متوسط ارزیابی کرده‌اند. با توجه به نتایج حاصل از آن می‌توان گفت اسرائیل در سطح راهبردی از شیوه‌ها و روش‌های زیر در جریان جنگ ۳۳ روزه استفاده نموده است.

تبلیغ تروریست بودن حزب الله در سطح بین‌المللی

به این گزینه ۴۹ نفر از ۵۰ نفر پاسخگو نمره زیاد (۴) و خیلی زیاد (۵) داده‌اند و بر حسب میانگین، نمره ۴/۸۶ از ۵ را کسب نموده است. بر این اساس مهم‌ترین شیوه و روش عملیات روانی راهبردی رژیم صهیونیستی علیه حزب الله از نظر نخبگان در میزان استفاده محسوب می‌شود.

واژه «تروریست» یکی از اصطلاحاتی است که در دهه‌های اخیر به طور گسترده از طرف غرب در افکار عمومی جهان منتشر شده است. رژیم صهیونیستی با استفاده از فضای حاکم بر افکار عمومی دنیای معاصر و حمایت‌های همه جانبه غرب به طور وسیعی به تبلیغ تروریست بودن حزب الله در سطح بین‌المللی پرداخت.

صفتاچ (۱۳۸۲) اعتقاد دارد، عنوان دادن به عملیات به نام مبارزه با تروریسم جهانی و اینکه مرکز قدرت و منبع تروریسم در جهان، حزب الله لبنان بوده که از حمایت مستقیم ایران (مادر تروریسم جهان) برخوردار است که این موضوع مستمعین زیادی در بین

رهبران عرب منطقه و همین طور دیگر رهبران دنیا داشته است.

القاء خطرناک بودن حزب الله برای امنیت منطقه

از تعداد ۴۸ نفر از ۵۰ پاسخگو به این گزینه نمره زیاد و خیلی زیاد داده‌اند و نمره ۴/۷۶ از ۵ را به خود اختصاص داده است و از لحاظ میزان استفاده در رتبه دوم قرار دارد.

رژیم صهیونیستی در سیاست‌های منطقه‌ایش همواره به دنبال ایجاد اختلاف در بین کشورهای عربی و ایران و همچنین بین شیعه و سنی بوده است. در کنار این فعالیت خود و در این راستا حضور و قدرت یافتن حزب الله را خطری بزرگ برای اهل سنت و کشورهای منطقه قلمداد می‌کرد. القاء گسترش و ایجاد هلال شیعی در این راستا بود.

تلاش برای مقصر جلوه دادن حزب الله در رابطه با شروع جنگ ۳۳ روزه

این شیوه نیز نمره میانگین ۴/۷۶ از ۵، که حداکثر نمره می‌باشد را کسب کرده است که در رتبه سوم از لحاظ میزان استفاده قرار دارد.

رژیم صهیونیستی با بهانه قرار دادن عملیات اسیر گیری حزب الله و تبلیغ وسیع در باره آن، این حزب را مسئول آغاز جنگ و حمله به نیروهای اسرائیل معرفی کرد و هدف از اقدامات نظامی خود را دفاع در برابر حملات حزب الله اعلام نمود.

استناد مکرر به یک سری موضوعات خاص (مانند تروریست و وابسته بودن حزب الله، شکست حزب الله و ...)

تکرار مداوم پیام یکی از شیوه‌های مرسوم در عملیات روانی می‌باشد. اسرائیل هم با استناد مکرر به یک سری از موضوعات مشخص مانند وابسته و تروریست بودن حزب الله در القاء این مفاهیم در افکار عمومی دنیا سعی داشت.

این گزینه با کسب نمره میانگین ۴/۶۲ از ۵، در رتبه چهارم قرار گرفته است.

گروه‌های مختلف داخلی و حتی مخالفان در این عملیات و ایجاد سانسور شدید به بهانه تقویت نیروهای درگیر در جنگ تا آنجا که چهره‌های به اصطلاح صلح طلب نیز خواهان ادامه جنگ شده بودند. از محورهای عملیات روانی اسرائیل می‌باشد.

تخریب چهره رهبر حزب‌الله

قدرت و نفوذ خیلی زیاد رهبری حزب‌الله در بین نیروهای این گروه و شخصیت قدرتمند سید حسن نصرالله باعث شد تا رژیم صهیونیستی از طرق مختلف و شیوه‌های گوناگون به تخریب چهره رهبر حزب‌الله بپردازد.

این گزینه نیز با کسب نمره میانگین ۴/۲۴ از ۵، جایگاه مهمی را در عملیات روانی راهبردی اسرائیل علیه حزب‌الله به خود اختصاص داده است.

تبلیغ اهداف، سیاست‌ها و خواست‌های سیاسی اسرائیل در افکار عمومی

یکی از شیوه‌های عملیات روانی، به ویژه در سطح راهبردی، تبلیغ سیاست‌ها و اهداف گزینشی و برنامه‌ریزی شده خود است. رژیم صهیونیستی نیز با مطرح کردن خواست‌ها و اهداف سیاسی خود در سطوح مختلف سعی در تأثیرگذاری بر افکار عمومی داشت.

این شیوه با کسب نمره میانگین ۴/۱۴ از ۵، در رتبه نهم از نظر میزان استفاده قرار گرفته است

برانگیختن افکار عمومی خارجیان با اخبار دروغین به نفع خود و بر ضد حزب‌الله

نسبت به سیاست‌ها، اقدامات و حکومت هر کشوری در سطح بین‌المللی مواضع مختلفی از جانب کشورهای دیگر وجود دارد. این موضع‌گیری ممکن است مخالف، بی طرف و یا دوستانه باشد. اسرائیل در جنگ ۳۳ روزه به دنبال تغییر موضع مخالفان به بی طرفی و تغییر موضع بی طرف‌ها به دوستانه بود.

برانگیختن افکار عمومی خارجیان با اخبار دروغین به نفع خود و بر ضد حزب‌الله

رژیم صهیونیستی همواره تلاش می‌کرد خود را مظلوم و در موقعیت دفاعی نشان دهد و در صدد القاء این مفهوم بود که باید در مقابل اعمال به اصطلاح تروریستی حزب‌الله از خود دفاع کند.

این گزینه با کسب نمره میانگین ۴/۴۸ در رتبه پنجم از لحاظ میزان استفاده قرار گرفته است.

القاء سوء استفاده ایران از حزب‌الله در بین افکار عمومی منطقه و جهان

رژیم صهیونیستی که ایران را به عنوان دشمن شماره یک خود می‌شناسد و قدرت گرفتن و مقاومت‌های سرسختانه حزب‌الله را ناشی از حمایت‌های ایران می‌داند با استفاده از رسانه‌های در اختیار و وابسته و حامی خود در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی ایران را متهم به سوء استفاده از حزب‌الله برای از بین بردن امنیت منطقه و رسیدن به مطامع خود معرفی می‌کرد.

این شیوه با کسب نمره میانگین ۴/۴۶ از ۵، در رتبه ششم از نظر میزان استفاده قرار گرفته است.

مجاب سازی افکار عمومی اسرائیل در رابطه با حمله به لبنان

این گزینه با کسب نمره میانگین ۴/۴۴ از حداکثر نمره که ۵ می‌باشد در رتبه هفتم از لحاظ میزان استفاده اسرائیل در سطح عملیات روانی راهبردی قرار دارد.

یکی از حوزه‌هایی که معمولاً در سطح عملیات روانی راهبردی به آن پرداخته می‌شود فعالیت بر روی جامعه و افکار عمومی خودی است. رژیم صهیونیستی نیز با تهدید و دشمن جلوه دادن حزب‌الله برای امنیت اسرائیل و مردم ساکن در آن در صدد اقناع افکار عمومی داخل برای حمله به حزب‌الله بود.

صفتاج (۱۳۸۲)، درباره اقدامات رژیم صهیونیستی در این زمینه می‌نویسد: همراه کردن احزاب و

اسرائیل برای تفرقه و اختلاف در بین گروه‌های مختلف لبنانی و درگیر کردن حزب‌الله به مسائل داخلی و تضعیف آن از این طریق تلاش زیادی می‌کرد موضع گیری‌های نامناسب گروه حاکم در لبنان و بعضی از گروه‌ها در اوایل جنگ ۳۳ روزه نشان دهنده فعالیت این رژیم در این زمینه است. دولت لبنان در همان آغاز جنگ مسئولیت عملیات حزب‌الله را نپذیرفت و فواد سنیوره، نخست وزیر لبنان، اعلام کرد که از حمله حزب‌الله هیچ گونه اطلاعی نداشته و مسئولیت آن را نمی‌پذیرد.

مک گرین (نقل پدیدار، ۱۳۸۴)، اعتقاد دارد که اسرائیلی‌ها در تبلیغات خود می‌کوشند تا بین گروه‌های قومی و نژادی موجود در سپاه حریف ایجاد اختلاف نمایند آنان برای این منظور اختلافات دیرینه آن گروه‌های قومی و ملی را برجسته می‌سازند.

جاسوسی در حوزه‌های مختلف

این شیوه نیز با کسب نمره میانگین ۴/۵۴ دومین شیوه مهم عملیات روانی رژیم صهیونیستی در سطح عملیاتی محسوب می‌شود. ابو جهاد (نقل پدیدار، ۱۳۸۴) بر این باور است که رژیم صهیونیستی با استفاده از جاسوسی به مردم چنین القا کرده بودند که اسرائیلی‌ها از تمام امورات آن‌ها مطلع هستند به عقیده وی این رژیم توانسته با استفاده از شیوه جاسوسی ضربات سنگینی را به حزب‌الله وارد کند.

صفاتاج (۱۳۸۲)، معتقد است که استفاده از نیروهای ستون پنجم (جاسوس) در حین عملیات و استفاده آنی از اطلاعات آن‌ها که اعتراف ده‌ها تن از عناصر دستگیر شده رژیم صهیونیستی، بیانگر حجم سرمایه گذاری این رژیم روی عوامل جاسوسی بوده است همچنین استفاده از هواپیماهای اطلاعاتی، شناسایی برای شناسایی مراکز، جاده‌ها و پایگاه‌های موشکی و عملیاتی حزب‌الله نیز از فعالیت‌های اسرائیل در زمینه عملیات روانی است.

مک گرین (نقل پدیدار، ۱۳۸۴)، در این باره می‌نویسد: اسرائیلی‌ها برای سلب حمایت کشورهای بی طرف و حتی کشورهای حامی دشمنان خود، از ترفندهای مختلفی بهره می‌گیرند. مثلاً آن رژیم زمانی که احتمال شکل گیری یک اتحاد عربی علیه خود را احساس می‌کند بلافاصله اطلاعات زیادی را مبنی بر ارتباط مخفیانه با یک یا چند کشور از کشورهای عرب را در سطح جهانی منتشر می‌سازد و بدین ترتیب از شکل گیری اتحاد با کشورهایی همچون لبنان، سوریه یا ملت فلسطین ممانعت به عمل می‌آورد.

این گزینه نیز با کسب نمره میانگین ۴/۰۲ از ۵، در رتبه دهم از نظر میزان استفاده قرار گرفته است.

عملیات روانی عملیاتی

در پاسخ به سؤال دوم تحقیق که مربوط به شناسایی و تعیین شیوه‌ها و روش‌های عملیات روانی عملیاتی اسرائیل در جنگ ۳۳ روزه بود، نخبگان ۲۴ مورد از ۵۱ شیوه را مربوط به سطح عملیاتی ارزیابی کردند. همان‌طور که در جدول (۴) نمایان است میانگین مربوط به متغیر سطح عملیاتی ۴/۲۴ می‌باشد که با توجه به دامنه تغییر (۱/۹۶) و حداقل (۳/۰۴) و حداکثر (۵) این میانگین از میانگین متوسط (۳) بالاتر است، یعنی پاسخ‌گویان این گویه‌ها را در سطح عملیاتی و خیلی بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. با توجه به موارد فوق می‌توان شیوه‌ها و روش‌های عملیات روانی عملیاتی اسرائیل در جنگ ۳۳ روزه را به شرح زیر بیان کرد.

تحریک دشمنی و اختلاف میان گروه‌های مختلف لبنان در حیطه نژادی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و...

همان‌طور که در جدول اولویت بندی گویه‌ها نمایان است این گزینه مهم‌ترین شیوه عملیات روانی عملیاتی (صحنه) اسرائیل از نظر نخبگان می‌باشد که بیشترین نمره را از لحاظ میانگین استفاده یعنی ۴/۵۶ کسب کرده است.

احیاء روحیه مردم خودی و امید دادن به آن‌ها و ترمیم شکست‌های روحی

این گزینه نیز با کسب نمره میانگین ۴/۴۸ از پنج در ردیف سوم از لحاظ میزان استفاده قرار گرفته است. به باور مک گرین (نقل پدیدار، ۱۳۸۴)، اسرائیل با برجسته ساختن شکست دشمنان خویش، مصاحبه با عوامل نفوذی و جز آن می‌کوشد تا برتری نیروهای خود را تبلیغ کند چون می‌داند که شکست‌های دشمن تأثیر مضاعف بر افزایش روحیه نیروهای آنان دارد.

نشر شایعات گوناگون

این شیوه با نمره میانگین ۴/۴۲ در رتبه چهارم قرار گرفته است. پدیدار (۱۳۸۴)، در این باره می‌نویسد که اسرائیل اقدام به پخش شایعات لحظه‌ای در بین افکار عمومی مبنی بر ایجاد دو دستگی بین رهبران و نیروهای حزب‌الله در خصوص ادامه جنگ، یا اینکه نیروهای طرفدار ایران خواهان ادامه جنگ و دسته دوم خواهان آتش بس هستند نمود.

از دیگر شیوه و روشهای عملیات روانی عملیاتی که توسط رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه، علیه حزب الله استفاده شد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: تقویت رهبران موافق و ترویج رهبران مخالف در داخل لبنان، از میان بردن حس اعتماد عمومی به اهداف حزب‌الله و رهبران آن، کم‌اهمیت جلوه دادن خسارت‌ها و شکست‌های خودی در جنگ ۳۳ روزه تقویت تحریم‌های اقتصادی و یا دیگر تحریم‌های نظیر آن علیه حزب‌الله، پشتیبانی از نخبگان مخالف حزب‌الله در لبنان، تلاش در جهت کاهش روحیه و کارایی شیعیان لبنان، تخریب روحیه و کارآمدی عملیاتی حزب‌الله، متهم ساختن رهبر حزب‌الله، بزرگنمایی اثرات تسلیحات کشنده جهت ایجاد رعب و وحشت در میان اعضاء حزب‌الله، تحریک اختلافات میان نخبگان سیاسی و نظامی حزب‌الله و لبنان، ارائه امید و حمایت روحیه‌ای از عناصر مخالف حزب‌الله در لبنان، تحریک افکار عمومی و یا ایجاد فشار سیاسی له یا علیه یک عملیات نظامی، نفوذ و مداخله در نظام‌های ارتباطی و

تبلیغاتی لبنان، اعمال تحریم‌های گسترده اقتصادی و سیاسی علیه لبنان و حزب‌الله، مرتبط کردن سیاست‌ها و اهداف سیاسی خود با خواست‌های مخاطبان داخل لبنان، تلاش در جهت آماده سازی جمعیت کشور لبنان برای حمله به این کشور، ایجاد ابهام در برنامه‌ها و اهداف خود علیه حزب‌الله جهت سردرگم کردن این حزب، ایجاد تصویری دوست داشتنی از سربازان و رهبران اسرائیلی، بزرگنمایی شکست‌های حزب‌الله در جنگ‌های گذشته و تحریک نارضایتی در بین نیروهای حزب‌الله و مردم لبنان.

عملیات روانی تاکتیکی

سؤال سوم پژوهش حاضر، شناسایی و تعیین شیوه‌ها و روش‌های عملیات روانی تاکتیکی رژیم صهیونیستی علیه حزب‌الله در جنگ ۳۳ روزه بود که نتایج حاصله ۱۷ مورد از ۵۱ مورد را در سطح تاکتیکی نشان می‌داد. نمرات میزان استفاده از این شیوه‌ها نیز در سطح خیلی مناسب و خیلی بالاتر از متوسط قرار داشت. همان‌طور که در جدول ۵ مشخص است میانگین مربوط به متغیر سطح تاکتیکی (۴/۱۱) است، که با توجه به دامنه تغییر (۲/۸۲) و حداقل (۲/۱۸) و حداکثر (۵) این میانگین از میانگین متوسط (۳) بالاتر است، یعنی پاسخ‌گویان این گویه‌ها را در سطح تاکتیکی و خیلی بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. با توجه به موارد فوق، می‌توان گفت رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه در سطح تاکتیکی از شیوه‌ها و روشهای عملیات روانی زیر علیه حزب‌الله استفاده کرد:

استفاده از بمباران وسیع و سریع

این گزینه مهم‌ترین شیوه عملیات روانی تاکتیکی تعیین شده است که بیشترین نمره را از لحاظ میانگین میزان استفاده یعنی ۴/۷۲ کسب کرده است. حملات برق آسا و سنگین اولیه، از اصول حاکم در راهبردهای نظامی اسرائیل محسوب می‌شود البته به نظر می‌رسد گزینش این شیوه به خاطر وضعیت خاص

از دیگر شیوه و روش‌های عملیات روانی تاکتیکی رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه علیه حزب الله، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

تحریف و دست‌کاری اخبار، نشر اخبار دروغین در راستای پیشبرد اهداف نظامی، حمایت و ارائه اطلاعات و دستورات در حین جنگ به عناصر مرتبط با اسرائیل در لبنان، ایجاد ترس و وحشت در بین نیروهای حزب الله، تسهیل اشغال مناطق حزب الله با ارسال اولتیماتوم و ارائه پیشنهادات (مانند پخش اعلامیه، پیام و ...)، ترور رهبران و اعضای مهم حزب الله، فریب روش بازگشتی (نشر یک خبر دروغ به منظور تست کردن واکنش گروه‌های مبارز)، تهدید مشخص و مستقیم فرماندهان تاکتیکی حزب الله به صورت تذکرات کوتاه، جعل اسناد و استفاده تبلیغی از آن، تحریک نارضایتی در بین نیروهای حزب الله در حین جنگ ۳۳ روزه، اعتراف گیری از افراد دستگیر شده حزب الله، ایجاد تفرقه بین نیروهای حزب الله، ربودن اعضاء حزب الله و استفاده تبلیغی از آن.

پیشنهادات

یکی از راه‌های مقابله با تهدیدات دشمن و غلبه بر آن شناخت صحیح از توانمندی‌ها، ضعف‌ها، راهبردهای سیاسی، نظامی دشمن در حوزه‌ها و سطوح مختلف می‌باشد. این پژوهش در پی شناسایی و تعیین شیوه‌ها و روش‌های عملیات روانی اسرائیل علیه حزب الله در جنگ ۳۳ روزه بود که بعد از طی مراحل علمی ضمن مشخص شدن سطوح گزینه‌ها از لحاظ راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی، میزان استفاده از آن‌ها نیز مشخص شد. در راستای تکمیل این تحقیق و کاربردی کردن آن موارد زیر به عنوان پیشنهاد بیان می‌شود.

تکمیل مطالعه در زمینه عملیات روانی اسرائیل از طریق شناسایی و تعیین شیوه‌ها و روش‌های عملیات روانی رژیم صهیونیستی که از قلم افتاده است.

در این پژوهش ۵۱ شیوه و روش عملیات روانی اسرائیل علیه حزب الله در جنگ ۳۳ روزه شناسایی و تعیین شد و همه آن‌ها با ارزش‌های متفاوت از لحاظ

ژئوپلیتیکی این رژیم به خاطر نداشتن عمق راهبردی کافی باشد لکن مهم‌ترین هدف آن رژیم در استفاده از این شیوه در جنگ ۳۳ روزه، تأثیرگذاری روانی ناشی از آن بود.

با نگاهی به روز شمار جنگ ۳۳ روزه (خلفی، ۱۳۸۶) مشخص می‌شود که رژیم صهیونیستی در روز اول جنگ ۳۳ روزه نزدیک به ۴۰ نقطه لبنان را بمباران کرد. به نظر می‌رسد، مهمترین هدف از بمباران وسیع این روز تأثیر روانی آن بود.

انجام حملات نظامی جهت امتیازگیری از حزب الله و

احیاء روحیه نیروهای خود در اواخر جنگ ۳۳ روزه

این گزینه نیز یکی از روش‌های مهم عملیات روانی تاکتیکی این رژیم در جنگ ۳۳ روزه از نظر نخبگان مورد مطالعه می‌باشد که با کسب نمره میانگین ۴/۴۶ از لحاظ میزان استفاده دومین روش مورد استفاده این رژیم می‌باشد.

در دو روز آخر جنگ با اینکه اولمرت موافقت خود را با آتش بس مطرح شده در قطعنامه ۱۷۰۱ سازمان ملل اعلام کرده بود با این همه رئیس ستاد ارتش رژیم صهیونیستی اعلام کرد که نیروهای خود را در جنوب لبنان به ۳ برابر خواهد رساند و رئیس ستاد منطقه شمال ارتش اسرائیل نیز گفت، ارتش به فعالیت خود در جنوب لبنان ادامه خواهد داد تا به رودخانه لیتانی برسد و فعالیت‌های خود را در غرب و شمال برای رسیدن به این منظور افزایش می‌دهد.

در روز آخر جنگ و یک روز پس از موافقت اولمرت با آتش بس، نیروی هوایی ارتش اسرائیل نزدیک به ۴۰ نقطه لبنان را مورد حمله قرار داد و توپخانه این رژیم مناطق وسیعی از لبنان را گلوله باران کرد. (خلفی، ۱۳۸۶)

برچسب زنی به حزب الله و رهبر این حزب

رژیم صهیونیستی این گزینه با کسب نمره ۴/۳۷ از ۵ در رتبه سوم از لحاظ میزان استفاده در بین گزینه‌های سطح تاکتیکی قرار گرفته است.

میزان استفاده و اهمیت ثابت شد با این همه اسرائیل ممکن است تکنیک‌ها و تاکتیک‌های دیگری نیز در این زمینه به کار برده شده باشد که نیاز به تحقیقات تکمیلی دیگر است.

۱- مطالعه، شناسایی و تعیین شیوه‌ها و

راهکارهای خنثی سازی و مقابله با عملیات روانی

رژیم صهیونیستی علیه حزب الله

بعد از شناسایی تکنیک‌ها و تاکتیک‌های اسرائیل در عملیات روانی باید شیوه‌های خنثی سازی و مقابله با آن‌ها مورد مطالعه قرار گرفته و مشخص شود. چگونگی مقابله با این تهدیدها نیاز به تحقیق و تفحص زیاد و میدانی و ابزار مخصوص به خود را دارد.

۲- مطالعه جداگانه‌ی هر یک از سطوح

عملیات روانی راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی

رژیم صهیونیستی علیه حزب الله

با بررسی تخصصی هر یک از سطوح عملیات روانی مذکور به طور جداگانه می‌توان با دقت و حساسیت بیشتر به مطالعه آن‌ها پرداخت.

۳- مطالعه شیوه‌ها و روشهای عملیات روانی

رژیم صهیونیستی درباره ایران

بدون تردید اسرائیل به عنوان یک دشمن، اقدام به طراحی و اجرای عملیات روانی در سطوح مختلف علیه جمهوری اسلامی ایران نیز می‌نماید. شناسایی این شیوه‌ها می‌تواند برای مقابله و خنثی سازی آنها موثر باشد.

19-Daugherty ,w.and Morris j (1998).
psychological war case book (Baltimor , Md , the
john hopkins press , 1998) p 18

منابع

- ۱- داقرتی، ویلیام. (۱۳۷۲). مجموعه مقالات تبلیغات و جنگ روانی، ترجمه حسین حسینی، تهران: پژوهشکده علوم دفاعی - استراتژیک. دانشگاه امام حسین (ع)، ۱۳۷۲
- ۲- حسینی، حسین. (۱۳۷۷). پیدایش و توسعه جنگ روانی مدرن. مجموعه مقالات جنگ روانی، تهران: پژوهشکده علوم دفاعی دانشگاه امام حسین (ع).
- ۳- الیاسی، محمدحسین. (۱۳۸۸). مقدمه ای بر عملیات روانی در بحران. مرکز تالیف کتابهای درسی معاونت تربیت و آموزش سپاه.
- ۴- سیف، علی اکبر. (۱۳۸۹). روش تهیه پژوهشنامه. تهران: دوران
- ۵- اچ هامیلتون، میلتن و رسالیوان، گوردون. (۱۳۹۰). عملیات روانی نظامی، ترجمه حمیدرضا مقدم فر، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی
- ۶- نصر، صلاح. (۱۳۸۷). جنگ روانی، ترجمه محمود کاشانی، تهران: انتشارات سروش
- ۷- حسیب، خیرالدین، (۱۳۸۹)، پشت پرده جنگ اسرائیل علیه لبنان، ترجمه محمدرضا بلوردی و صغری روستایی، پیامدهای جنگ اسرائیل علیه لبنان، موسسه مطالعات اندیشه سازان نور،
- ۸- پدیدار، حبیب الله. (۱۳۸۴). جایگاه و نقش عملیات روانی در تقابل حزب الله و رژیم اشغالگر قدس. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع)، دانشکده و پژوهشکده علوم دفاعی و امنیتی
- ۹- معاونت عملیات ستاد مشترک سپاه (۱۳۸۶)، روز شمار جنگ ۳۳ روزه
- ۱۰- صفاتاج، مجید. (۱۳۸۲)، دانشنامه فلسطین، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، جلد سوم.
- 11-HerbertA. Friedman. (2006). Israel ip Ropaganda Raids on Lebanon.
<http://www.psywarrior.com/Israelilebanon.html>.
- 12- ED.Rouse.(1992). capture their minds and their hearts and souls will follow.
<http://www.psywarrior.com/psyhist.html>
- 13- Head quarters,department of the army(2005). Psychological operations. <http://www.fas.org/irp/>
- 14- Mc green , H.L. the history of psychological operations, 1999. www.oha.ir.nl.
- 15-Lin, f. Israel Army and psywar , 2004, www.NL.ir
- 16-Selliktar F(2008) . the politics of international and american wars in iraq .newyork, palegrave macmillans,pa 120
- 17-Harrison T (2009) impact of teh wars in iraq afghanistan on the military ,s plans , programs and budjes . center for strategic and budgetary assessments , <http://www.csbanline.org> / 4 publication / publilibrary / R . 20090812 . impact of thw wars.
- 18-Thimothy , L.(2005).Modern Mddia and propagnda.Boston:Mcgraw – hill